

V. b. b.

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom
„KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Pol. in gosp. društvo
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

List
za politiko, gospodarstvo
in prosveto

Izhaja vsako sredo.

Stane četrtletno: 1 šiling.

Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25

Pozamezna številka 10 grošev.

Leto V.

Dunaj, 8. aprila 1925.

Št. 14.

**Desele velikonočne praznike želi vsem
bralcem**
uredništvo in upravništvo.

Dr. Blüml:

Velikonočne misli.

... On pa je prišel na ta svet, da bi rešil svoje ljudstvo iz suženjstva in ga pripravil na pohod v pravo, obljubljeno, večno domovino. Toda njegovi ga niso sprejeli. Niso prišli k luči, ker so ljubili temo, niso postali deležni svobode, ker so ljubili suženjstvo, niso prišli k resnici, ker so ljubili laž. Kneza miru pa so zatožili, češ, da je revolucionar in „iredentist“, ki hujska narod zoper zakonito oblast in mu obljublja novo dobo, nov družabni red, novo kraljestvo, akoravno so le predobro vedeli, da je obtožentec izrečno učil, da je treba dati cesarju, kar je cesarjevega, četudi v prvi vrsti Bogu, kar je božjega. Pilat pa se je prestrašil, ko so apelirali farizeji na njegov patrijotizem. In zaprl je oči pred resnico in pravico. Temu laži-patrijotizmu na ljubo je morala teči najnedolžnejša kri. Mislili so, da je v tej krvi za vekomaj zadušena „iredenta“ Jezusa iz Nazareta. — — —

Toda nikoli še ni predolgo trijumfirala krivica nad pravico, laž nad resnico, tema nad lučjo. — — — Po strašni, dolgi noči je prišla tista velika noč, ki je rodila zoro velikega dneva. V jutru tretjega dneva je namreč vstal v vsem božanskem sijaju iz začasnega groba ter razvil za vse čase in vse narode svojo zmagovalno zastavo, sveto znamenje nove dobe, kraljestva božjega na zemlji... In okoli tega svetega znamenja so se zbrali nešteti vojščaki, navdušeni, hrabri, neustrašeni, ki so pod vodstvom od mrtvih vstalega kralja nadaljevali sveti boj za rešitev zaslužjenih bratov, ustvarjenih in namenjenih za večno domovino. In v tem znamenju so zmagovali poedinci in narodi in bodo zmagovali do konca dni. Kajti niso papirnate pogodbe in slabotne človeške sile, ki garantirajo zmago, temveč beseda božja in božanska velesila. In kakor so zmagovali v tem znamenju poedinci in narodi tako so padali in poginjali v boju zoper to zastavo narodi in poedinci. In ali ne gledamo tudi mi, kako si kopljejo v tej borbi svoje lastne grobove ljudstva in države naše dobe? Ali ne čujete, da že vstajajo preroki, ki napovedujejo razpad in pogin zapadne kulture in evropskega družabnega reda? In bodočnost jim bo dala prav, če ne bodo izpregledali narodi in njih voditelji, da je patrijotizem, ki se noče podrediti višjemu, svetejšemu domoljubju, laž in samo lepo ime za farizejsko ozkosrčnost in nenasično sebičnost...

Ti pa, narod slovensko-koroški, narod kmetov in delavcev, narod dobrih mater in zvestih otrok, ne pozabi to-le: četudi tvoja uloga v začasni domovini ni baš sijajna, četudi tvoj z nobenim kapitalom podpirani glas ne velja toliko kakor drugi v sebičnem svetu — v kraljestvu idealov, luči, resnice in pravice

ostaneš velesila, dokler ostaneš v taboru od mrtvih vstalega kralja in se z njim vred boriš za osvoboditve suženjev iz kraljestva teme, laži in krivice. Ohrani to svoje sveto domoljubje in dana ti bo prava mera za patrijotizem v začasni domovini, ki ni samo tebi dolina solz.

Bratje! Sestre! Če bomo pustili rasti seme besede božje v svojih srcih in si iz sorodnih sre ustvarili svoje kraljestvo ljubezni, resnice in pravice, v kojem vlada Kristus-Zmagalec in če bomo sejali to seme tudi v srca naše mladine, tedaj bo gledal narodič naš hirati in poginjati mogočnejše narode, ki so zavrgli znamenje križa — on pa bo živel. Nobena sila ga ne bo mogla zapreti v večni grob, ker mu bo sila božja po velikem petku vedno spet dala doživeti velikonočno jutro.

In na dan vseobčnega vstajenja bo vstal ta narod v vsem sijaju in moči in ker je bil med zadnjimi v provizorični domovini, bo med prvimi v večnem, božjem kraljestvu.

Da ostaneš zvest tej svoji domovini in si jo v sveti iredenti priboriš — to je velika velikonočna želja, rešenost — bučečem srcu onega izmed tvojih sinov, narod koroško-slovenski!

POLITIČNI PREGLED

Avstrija. Parlament je odšel na počitnice. Zadnje dni se je bavil s preskrbo doslužjenih vojakov, ki bodo imeli povsod prednost. Nekateri vstopijo v varnostno službo, drugi v upravno, tretji pa se bodo izučili v posebnih šolah poljedelstva in rokodelstva, da tudi poljedelstvo pride na svoj račun. Vprašanje je, če bodo ti delavci kmetijstvu tudi res kaj koristili. — Finančni minister se je vrnil iz Londona, kjer je informiral razne osebnosti o našem gospodarskem položaju in pripravil tla za bodoča kreditna pogajanja. — Dr. Beneš je v praški skupščini izjavil, da je spojitve Avstrije z Nemčijo ravnotako nemogoča, kakor izvedba podonavske konfederacije. Edino možno in uspešno je gospodarsko zблиžanje vseh nasledstvenih držav.

27. poročilo. Generalni komisar je izdal novo poročilo o izvedbi sanacije od 15. februarja do 15. marca. Poročilo ne pove nič novega. Omejuje se na znana dejstva kakor sprejetje proračuna, prehod v šilingovo veljavo, upeljavo zlatih bilanc, zboljšanje razmer na delavskem trgu, stagnacijo borzne trgovine in na veliko pasivnost trgovske bilance. Nameščencev je bilo odpuščenih 256, državna uprava je odslovila 314 uradnikov, naproti temu pa so zasebna podjetja nanovo nastavila 58 uradnikov. Predvideni izdatki za marec znašajo 222,8 milijona šilingov, prejemki 206,1 milijona, tako da znaša primanjkljaj 11,7 mil. šilingov. Zanimivo točko obsega dunajski veesejem. Gen. komisar pravi: Kdor je mogel občudovati lepe in dobre izdelke avstrijske industrije, kdor si je mogel ustvariti na podlagi tega sodbo o proizvodjalni zmožnosti naše industrije, ta ne bo dvomil, da je država življenja možna.

Jugoslavija. Po overitvenju poslanskih mandatov je bilo izvoljeno skupščinsko predsedstvo z Marko Trifkovičem kot predsednikom in razni odbori. Proračunski odbor je takoj vzel v pretres proračunske dvanajstine za 4 mesece in jih z večino sprejel. V skupščini je

bila razprava o dvanajstinah zelo viharna. Opozicija se je borila proti sprejetju, ker je bilo treba odobriti naknadni kredit v znesku 1300 milijonov in poleg tega še dvanajstine zvišati 2 milijardi dinarjev. Finančni minister je ugotovil aktivnost trgovinske bilance in monopolo. Ko je opozicija zapustila skupščino, so bile dvanajstine ob 3. zjutraj sprejete. Nato se je skupščina odgodila do 25. aprila. Poslanci so odšli na agitacijo. Povodom razprave je govoril tudi min. Pribičević, da narodne manjšine v Jugoslaviji nimajo povoda za pritožbe. Avstrijski zvezni kancler se je napačno sklical na mojo izjavo. Ukazal sem zapreti utrakvistične šole, ki niso imele dovolj učencev, in do katerih šol niso imele narodne manjšine nikake pravice po mednarodnih pogodbah. Mi nismo dolžni vzdrževati utrakvistične šole. — Po izjavi Pavla Radiča v skupščini je nastal nov položaj. P. Radič je bil pozvan v avdijenco, ki je trajala 3 ure. Že se govori o vstopu Radičevcev v vlado. Iz zapora so tudi že bili izpušteni razen St. Radiča vsi njegovi zaprti tovariši. — Vlada poda ostavko, ker je potekel nje mandat, da se da prilika za preosnovo. Novo vlado bo sestavil seveda zopet g. Pašič.

Brezuspešne nemške volitve državnega predsednika v Nemčiji. Udeležba pri volitvah je zelo nazadovala, zlasti na deželi, kjer je mestoma prišlo na volišče komaj polovico volilcev. Desničarji in socialni demokrati so ohranili svoje pozicije in relativno z ozirom na manjšo udeležbo celo napredovali. Druge stranke so nazadovale, najbolj porazno skrajni nemški šovinisti pod vodstvom Ludendorffa, ki ni prejel niti 300.000 glasov. Rezultat volitev je sledeč: Jarres (skupni kandidat desnice) 10.387.523, Braun (soc. demokrat) 7.785.678, Marx (centrum) 3.883.676, Thälmann (komunist) 1.869.533, Hellbach (demokrat) 1.565.130, Held (bavar. ljud. str.) 1.002.278, Ludendorff 281.471. V vsem je glasovalo 26.812.537 volilcev in se je volitev udeležilo samo 68,75 odstotkov. Nazadovanje demokratov je splošno presenetilo. Razlaga pa se s tem, da je velik del demokratov vsled brezizglednosti Hellbachove kandidature že pri prvem glasovanju volil soc. Brauna ali cent. Marxa. Ker ni dobil noben kandidat potrebne absolutne večine, se ponove volitve dne 26. aprila in bo tedaj izvoljen oni kandidat, ki dobi največ glasov. Skoraj gotovo je, da postavijo tedaj stranke weimarske koalicije skupnega kandidata.

Pretep v italijanskem parlamentu. Po 15-dnevni boleznih se je dne 26. t. m. Mussolini zopet pojavil v parlamentu. Fašisti so priredili svojemu voditelju v parlamentu burne manifestacije, ki so se pozneje spremenile v splošen pretep in kraval. Ko je Mussolini stopil v dvorano, so pričeli fašistovski poslanci peti svojo himno. Med petjem so pričeli komunisti kričati „Živijo komunizem!“ in to je fašiste tako razdražilo, da so navalili na komunistične poslance in jih po hudem pretepu vrgli iz dvorane.

SLOVENC!
Pomnite, da smo bili
mi prvi na Koroškem

DOMAČE NOVICE

Uničiti vse narodnostne manjšine, to je glasom govorov raznih delegatov na skupnem zborovanju Südmarke in Schulvereina dne 29. marca na Dunaju naloga obeh sedaj združenih napadalnih organizacij. Predsednik Südmarke prof. Patterer je povdarjal, da se morajo v Avstriji čimprej ponemčiti vsi kraji, kjer še žive tujerodni elementi. Isto so povdarjali drugi govorniki. Zlasti med koroškimi Slovenci hoče sedaj enotna organizacija podesetoriti raznarodovalno delo, pa tudi na Gradiščanskem, kjer si že v najkrajšem času obetajo popoln uspeh. Značilno je na zborovanju prečitano pismo dr. Rameka, ki je v svojem pismu naravnost s prstom pokazal na raznarodovalno delo na Koroškem.

Die Gefahr des Slovenentums in Kärnten. O tem predmetu je predaval Majer-Kajbič dne 9. marca v Gradcu v Südmarki, da Štajerci ne pozabijo na svoje brate na slovenskem koroškem ozemlju, ki rabijo oporo pri germanizaciji slovenskega življa. Iz poročila našega poročevalca pa posnemamo, da se Gradčani prav malo zanimajo za slovensko nevarnost na Koroškem in za nasilne in odurne metode koroških Nemcev in nemčurjev, kajti ob 8. uri je bila zborovalna soba še čisto prazna in šele čez ¼ ure je prišlo okrog 40 oseb, četudi bi človek pričakoval, da bo strašanski naval. Gradčani imajo pač druge skrbi. — Najprej je navedel nekatere odstavke iz našega lista o nemškem Herrenvolku in vsakoletnih plebiscitnih slavnostih, ki se končajo vedno s krokarijo. Poslušalci so mirno poslušali in niso dali glasu od sebe, pri sebi misleč: žalostno je to dejstvo. Nato je razlagal kaj so igre; to so iz nemščine prestavljeni dramatični prizori. Slovenci sami nimajo dosti iger. K igram „domovini zvesti“ nimajo dostopa. To je propagandna laž! Ljudsko štetje govori samo o Slovencih in Nemcih. Kakšni narodnosti pripadajo „heimatleute“? Vsi so se zapisali za Nemce in so tedaj Nemci, a ne Slovenci. Govornik je pa pozabil omeniti, da se brez špijonov Heimabunda nobena igra ne vrši in da je kontrola še sigurnejša, imamo pozdraviti pri vsaki igri še žandarje, in to tudi pri igrah, ki so iz nemščine prevedene. Slovenci imajo svoje zadruge ter se hočejo gospodarsko osamosvojiti; zato izpopolnjujejo svoje posojilnice. Društva se lahko nemoteno razvijajo, ker jim deželna vlada ne more do živega. Na zunaj sicer ni opaziti veliko propagande, zato pa odseki delujejo tem živahnejše. Časopisov, brošur in knjig imajo Slovenci dosti iz Jugoslavije, kar se ne da zabraniti, ker je uvoz knjig prost — in ravno to g. Kajbiča strašansko boli. Dalje navaja znane stvari o cerkvenem jeziku in pravi, da se morajo nemški otroci učiti slovenski veronauk. Vsaka krava se mora temu smejati. Govori tudi o razveljavljenju in zopetni pripustitvi naše kandidatne liste. Omenil pa ni, da je postopala tudi deželna volilna oblast nezakonito in bi priziv rešilo volilno sodišče nam v prid. Razveljavljenje naše kandidatne liste je bilo dobro preračunjena volilnotaktična poteza, da bi našinci ne volili ali pa šli z drugimi strankami. Vsaj sam predavatelj pravi, da smo še v zadnjih dneh zbornali naše volilce skupaj, a v zadnje vas vendar nismo mogli več. To pa je bilo za Nemce dobro, ker so dobili Slovenci tako samo dva mesto tri poslance. Novinarje je še posebej prosil, da o tem v javnosti ne razpravljajo. Za inteligenčni naraščaj zelo skrbimo. Zgražal se je tudi nad predrznostjo g. Poljanca, ki je zboroval v Kanonenhofu pri Celovcu. S tem smo se mi že pečali in ugotovili, da se je kršila zborovalna svoboda. Za slučaj priklopitve k Nemčiji zahtevajo Jugoslovani Dravo. — Ali ne obstoja velika sličnost med dr. Ramekovim in Majer-Kajbičevim govorom? Slovenci si boste o načinu nemške propagande proti nam ustvarili sodbo sami!

Bilčovs. Dne 8. marca bi se imel tukaj v Pomočevi gostilni vršiti občni zbor našega izobraževalnega društva. Okrajno glavarstvo je bilo o tem obveščeno, vloga je bila pisana slovensko, toda zadnje dni nam je glavarstvo potom občinskega urada sporočilo, da se tujejezične vloge ne rešujejo ter da naj si mi zapomnimo, da je avstrijski uradni jezik nemški. Ta poduk mi pač radi vzamemo na znanje, toda

ob enem smo pa prisiljeni izjaviti, da deželna vlada in z njo njej podrejeni uradi s takim postopanjem nikakor ne delajo v smislu tolikokratnih izjav, da hočejo mirno bratsko sožitje obeh življenj na Koroškem. Kje gospodje pa je že bilo na svetu mogoče mirno sožitje dveh, če je močnejši slabejšega stiskal, mu žugal in pretil, da je moral delati vedno to, kar mu je narekovala volja drugega. To ni delo za omiljenje razmer med nami, pač pa napoved brutalne sile močnejšega nad slabim. Čemu se čudite potem, če mi vedno vpijemo, da nimamo pravic. Saj smo vendar k temu prisiljeni. Dokler se nam bodo odrekale naše pravice, bomo vpili, da smo zatirani, čim hujša bo pest, tem glasnejši naš glas. Kdo bi mogel potem glas zatiranih in zapostavljenih udušiti, da se ne bi slišal tudi preko mej?!

Področčica. Z oziroma na dr. Ramekova izvajanja v parlamentu, po katerih imamo po njegovem nazoru nebesa na zemlji, smo prejeli sledeči dopis ter ga priobčujemo: Neglede nato, da se nam gode na šolskem polju v nebo vpijoče krivice, se zatirajo tudi slovenski delavci in nastavljenici. Sami v Področčici je bilo odpuščenih 13 železničarjev vsled narodnosti. Takoj po plebiscitu so se prijavi na delo, ki se jim je sicer obljubilo, a ga še do danes nimajo. Čakali so do septembra 1922 in zahtevali, da se ugotovi krivda posameznikov in vzrok odpuščanja. Zaslišani so bili spričo 80 delavcev, ki vsi skupaj niso mogli izpovedati kaj obremenilnega, kar ne bi bilo v skladu s predpisi. Bili so sprejeti nazaj v službo, a še predno so začeli delati, se je uprizorila proti njim gonja, da so še danes brez dela, četudi so večinoma sami družinski očetje z večjimi družinami, ki so skozi 15 let zvesto služili državi. Kar je pa najlepše, je to, da so od leta 1908 naprej plačevali redno v penzijski fond zato, da se jim zdaj niti groša ne izplača. Če se jim že noče zajamčiti pokojnina, naj se jim vsaj izplača kravo prisluženi denar po tedanji vrednosti. Drugi delavci, ki so bili pri železnici v službi samo dve leti in so bili vsled pijanosti in pretepa odslovljeni, so dobili 6 do 8 molijonov kron, ker so pač nemški kitarji. Od naših pravičnih zahtev seveda ne moremo odnehati. Vprašamo zveznega kanclerja, ali mu tega gospodje pri deželni vladi niso poročali? Ko smo čitali dr. Ramekov govor, smo se nehote spomnili na Majer-Kajbičeva poročila na vse-nemških večernih sestankih.

Št. Lipš. (Pošta.) Poštne razmere se pri nas zmiraj slabšajo. Medtem ko smo dobili še prej v stari Avstriji vsak dan pošto razven tedelj in praznikov, se zdaj dobi samo trikrat na teden in zadnji čas še toliko ne. Če gre kdo slučajno v Dobro vas, jo prinese, drugače smo pa brez pošte, ako bi bilo treba še kaj tako važnega odposlati. Kje je temu vzrok? Ker se pismonoša tako slabo plačuje, da še za čevlje ni. Za brezposelne je dovolj denarja, med katerimi je gotovo dovolj lenuhov, ki bi lahko delali, za tako važno socialno napravo pa ga ni. Čas bi že bil, da bi v tem oziru ne nazadovale, ampak napredovali.

Št. Jakob v Rožu. (To in ono.) Pustno in prvo postno nedeljo je naša Marijina družba igrala igro „Roka božja“. Udeležba je bila obkraj velika; dokaz, da je igra ljudem ugajala. — Naše izobraževalno društvo je imelo dne 15. marca svoj občni zbor. Za predsednika je bil izvoljen Janko Čuden na Bistrici. Po občnem zboru je bil shod g. poslanca Poljanca. Govoril je o velikem pomenu izobraževalnih društev za mladino in podal obilo lepih gospodarskih naukov. Mnogoštevilno zbrani zborovalci so pozvali g. poslanca, da v deželnem zboru protestira proti krivičnemu ljudskemu štetju. — Od praznika sv. Jožefa do 22. marca je vodil tukaj v farni cerkvi čg. Sekol duhovne vaje za fante. Skupnega sv. obhajila se je udeležilo 87 odraslih fantov. — V noči na tiho nedeljo so ukradli tatovi goveje stegno iz mesnice Antona Partl, pd. Korajmana v Podgradu. Na Reki je pa bilo v isti noči ukradeno mehanikarju Sitarju kolo in trije samokresi. Tatove zasledujejo.

Št. Jur na Vinogradih. Pri razkopavanju starega zidu so zadeli na starinski grob iz keltskih časov, na kraju, kjer so že pred 20 leti našli zanimive izkopnine, ki se nahajajo v de-

želnem muzeju v Celovcu. Gotovo je pod Št. Lambertom še več neodkritih grobov iz keltskih in rimskih časov. Mrtvi je bil pokopan v obzidani grobnici, katere starodavno zidovje je še sedaj po skoro dvatisoč let tako trdno, da prej odjenja kamenje, kot da spusti malta. Škoda, da so skelet nestrokovnjaško razbili s krampi. Občudovanja vredne so močne, debele kosti tedanjega rodu. Debelost lobanje znaša 10 milimetrov, ter so lobanje današnjega časa v primeri z njo jačje lupine. Orjaški rod je bival nekoč, proti katerim so dandanes ljudje pritlikavci. Pa takrat še ni bilo šnopsa in nikotina in kar je glavno, otroci še niso imeli otrok...

Št. Janž v Rožu. (To in ono.) Dragi „Koroški Slovenec“! V eni zadnjih številčk prinašaš statistiko ljudskega štetja na Koroškem. Tam imaš napisano: Svetna vas 558 Nemcev in 310 Slovencev. Druge občine tega imena na Koroškem menda ni, tedaj mora biti gotovo to Svetna vas v Rožu. Toda v številkah si se pa gotovo zmotil. Sicer je pa pri nas na Koroškem vse mogoče, zato more biti tudi to, da je števni komisar našel toliko Nemcev, akoravno jih v resnici z njim vred ni polovica toliko. Ali ni smešno, da se Slovenec, ki nič ne zna nemški, zapiše za Nemca. Ravnoista budalost bi bila, ako bi se trd Nemec zapisal za Slovenca. Na tem mestu se godi državi največja krivica, ker je ogoljufana za ljudsko štetje, in naša dolžnost kot avstrijskih državljanov je, da take goljufije razkrijemo. Sicer pa takole v uho povedano, Nemci v računanju nikjer niso posebno natančni, tudi pri električni zadrugi Spodnji Rož ne, kjer so jo še bolj zafurali. Nerodno je samo to, da morajo Slovenci, ki so se pustili pregovoriti (tisto pa naši g. nasprotniki dobro znajo, kje je kakšen dobiček na vidiku), občutiti na lastnih žepih in so gotovo ti bolj pomilovanja vredni kot naši posilince, ki jih rabijo Nemci samo za „sturmtrupe“ proti Slovincem. Vojna je pokazala, da ta posel ni ravno najori-jetnejši. Pa kakor ima vsaka slaba stvar tudi svojo solčno stran jo ima tudi ta, da Slovenci ne pojdejo Nemcem več tako lahko na lim kot doslej. — Začni čas je tudi opažati živahnejše gibanje Landbunda, ki je vzel zlasti naše shode na piko akoravno so večinoma le gospodarskega značaja. Proti takim krivicar strani nahujskane mladine bo potreba odločno nastopiti, kajti sila se more le s silo zabraniti. S protesti pri nas na Koroškem odnosno v Avstriji soloh nič ne dosežemo. To se pravi prazno slamo mlatiti. —č—

Pliberk. V Pliberku napredujejo. Kmalu bo zasvetila električna luč. Delo se je vsled mraza nekoliko zakasnilo, vendar upajo, da bo že do Velike noči gotovo. — Po dolgotrajni bolezni je umrla Ovejčak Fanči, hči klobučarja v Pliberku. Bila je zavedna Slovenka in je radi tega majnika meseca I. 1919 mnogo trpela. Vlačili so jo po zaporih v Pliberku in v Celovcu, kar njenemu rahlemu zdravju gotovo ni bilo v korist. Ovejčakovi družini odkritosrčno sožalje! — Sredpostni sejm je bil slabo obiskan in je bil tudi promet bolj klavern, ker se čuti povesod pomanjkanje denarja. — V Dobu pri Pliberku delajo vodovod. Koristna naprava, ki pa tudi mnogo stane. — V Libučah so se lotili melioracije občinskega pašnika.

Gozdanje. G. uradnik! Ali poznate našo republiko? Sele in Zahomec. Gozdanje se smejo tudi zraven prištevati. Peljite se do Vrbe, mimo Dvora navzgor in v Jezercih dobite vizum pri Kavfmanu ali pri Žumpru in potem ste varni. Tukaj gori kraljuje zraven g. župnika Kuchlerja župan Gröblacher, ki sicer ni naše gore list, a je pošten in pravičen mož, spoštovan od vseh. Dne 29. III. smo imeli lep dan. Oživili smo izobraževalno društvo, ki sicer ni spalo, pač pa delovalo na skrivnem: 60 udov ima, ki so prečitali 657 knjig. Isti dan je prišel sem gori g. poslanec Poljanec, ki je imel za našo mladino prav lep shod pri Neuwirtu. Mnogoštevilno zbranim iz domače župnije ter iz Dholic in iz Strmca je orisal naš političen in gospodarski položaj, pokazal pa nam tudi pot, po kateri moramo hoditi, da si rešimo svoje domove. Shoda se je udeležilo tudi precej nasprotnikov, ki so se obnašali popolnoma mirno. Po shodu se je vršila zanimiva debata, katere so se udeležili g. Weiss iz Dvora, gg. Žumper in Kaufmann iz Jezerc glede kmečke bolniške blaginje

in g. Jäger radi nesreč, ki se pripetijo pri kmečkih strojih, pa morda pri zavarovalnici proti nezgodam niso prijavljeni. Sprožila se je misel, da bi tudi isti posli dobili nagrado, ki ne služijo iz raznih vzrokov pri isti hiši 5 let, ampak dalje časa na kmetih sploh. Odločno odklanjajo tukajšnji kmetje sedanj način zavarovanja kmečkih poslov ter zahtevajo, da se zavarovanje poslov vrši po občinah. Takih shodov si naše ljudstvo želi še več in odločno zavračamo trditve, da bi slovenski shodi bili sama hujskarija.

Marija na Zili. Dne 19. marca se je vršil ob mnogobrojni udeležbi občni zbor posojilnice Marija na Zili. Udeležil se ga je tudi g. poslanec Poljanec in je predaval poljudno in poučno o raznih gospodarskih stvareh, ki jih je pazno poslušalo številno zbrano občinstvo. Bila je vsestranska želja, da bi se g. poslanec v kratkem zopet kje v bližini oglasil. — Potrla nas je novica dne 25. marca, da je po daljši bolezni, preveden s sv. zakramenti, zatisnil trudne oči g. Miha Grafenauer, pd. Janah v Trdaničah. Bil je mož trdnega, značajnega mišljenja, ki je neustrašeno stal v prvih vrstah za slovensko stvar. Bil je večletni odbornik posojilnice v Mariji na Zili. Pokopan je bil ob ogromni udeležbi ljudstva iz domače kakor tudi iz sosednih fara, v spremstvu domačega g. župnika, g. A. Sadjaka in g. J. Ožgana 27. marca na pokopališču pri Mariji na Zili.

Tinje. (Razno.) Veselo smo tudi pri nas obhajali pustne dni; omožilo se je pet parov. Bilo srečno! Pred kratkim smo obhajali pobožnost sv. Božje glave. Zelo zanimivo je bilo gledati naše ljudstvo, kako je oblegalo mizo Gospodovo. Bili so ta teden g. dekan iz Pliberka pri nas. Dne 29. III. so se od nas poslovili čg. kaplan ter odšli na novo mesto v Škofiče. Otroci so se dva dni jokali, jim nosili šopke in vse mogoče stvari, nekateri so jih celo spremljali na kolodvor. Cela fara žaluje za dobrim g. Ožinverjem. Vse je hitelo se poslavljat. Cerkveni pevski zbor jim je zapel še v slovo: „Tam na vrtni gredi“. Ohranili Vas bomo še nadalje v blagem spominu. Vse najboljše v Škofičah Vam, spoštovani gospod, želimo Vaši Tinjčani.

Svatne. Na pustno nedeljo smo pokopali staro Dobernikovo mater Lucijo Gabrijel. Zapustila je več že odraslih otrok, med njimi dva sinova v Ameriki. — Za spomenik padlim vojakom smo tukaj zbrali 1.280.000 K.

Tinje. (Požara.) Dne 17. III. ob 12. opoldne je zadela strašna nesreča revno Zobejevo družino. Pogorela ji je lesena kajžica do tal. Pa še hujske je bilo dne 19. III. ob pol 3. uri zjutraj, ko je pogorelo gospodarsko poslopje pri Šimanu v Valmatu. Zgorelo mu je 22 kur, slamorezni in mlajilni stroj, en motor za 2½ konjskih moči je precej poškodovan in še več drugih stvari. Je namreč pri nas slaba navada, da ga radi dolgo pijejo, a tedaj pa je bilo prav, ker so pivci bili budni in so še pravočasno prišli s požaruo brambo do tja in rešili njegovemu sosedu hišo in škedenj. Par minut pa so bili prepočasni, da bi mu še rešili drvarnico, v kateri so mu zgorela razven enega voza vsa drva in poljedelsko orodje. Vsi so nizko zavarovani. Upajmo, da bodo sosedje z usmiljenjem pomagali!

Šteben pri Globasnici. (Oh, naši samo grobovi! — S. Gregorčič.) V bolnici v Celovcu je umrl dne 20. III. za rakom v želodcu po enoletnem bolehanju obče spoštovani Jernej Konečnik, pd. Mikš v Štebnu. Mnogoštevilna množica ter trije duhovniki so spremili rajnega na domače pokopališče k večnemu počitku. Rajni Mikš je bil napreden in podjeten gospodar ter vnet zagovornik našega slovenskega naroda. V njem je izgubila globaška občina enega najboljših svojih mož. Ugledna Mikšova hiša bo pogrešala marljivega gospodarja, družina pa skrbnega očeta in moža. Bodi rajnemu domača zemljica lahka! Ostalim izrekamo naše sožalje. — 26. marca smo položili v hladni grob na globaškem pokopališču Leno Gregorčič, Amrovo iz Male vasi. Pred štirimi leti je rajna zbolela na griži in od tiste dobe ni več ozdravela, če ravno je bila prej močne narave in v najlepših letih. Počivaj v miru! Ugledni Amrovi družini naše sožalje!

DRUŠTVENI VESTNIK

Št. Jakob v Rožu. Izobraževalno društvo „Kot“ priredi dne 13. IV. ob 3. uri pop. v društveni dvorani žaloigro „Mlinar in njegova hči“.

Bilčovs. (Naše društvo.) Dne 8. marca je imelo naše izobraževalno društvo shod po § 2 (ker se občni zbor ni mogel vršiti). Udeležba je bila zelo številna. Govoril je prvi predsednik društva o pomenu in namenu društva, o potrebi gospodarske in narodne izobrazbe, o potrebi mladeniških odsekov. Drugi je govoril čg. župnik Štih o potrebi verske izobrazbe. Kot tretji je govoril g. Robert Mihor o ljubezni do domačega kraja in maternega jezika. Shod so zaključili pevci s prav lepimi pesmicami, ki so vse navzoč spravile v najboljšo voljo. — Ženski odsek izobraž. društva pa je imel dne 19. marca svoj občni zbor. Izvolil se je nov odbor. Za predsednico je bila izvoljena gdč. Micka Safran, za tajnico Katri Ogris, blagajničarka Katri Mihor in še 5 odbornic. Novoizvoljena predsednica je pozvala v prav lepem govoru navzoče, naj bodo marljive članice odseka. Orisala je prav lepo delovanje ženskih društev v Italiji. — Sestanki se bodo vršili večkrat. Žene nosebno pa še dekleta, oprimate se ženskega odseka. mnogo naukov za vaš bodoči poklic boste slišale tam!

Št. Janž v Rožu. (Občni zbor.) Naturalna zavarovalnica za Št. Janž in okolico je imela v nedeljo 22. marca svoj letni občni zbor, ki je bil zelo dobro obiskan. Skoro vsi udje, katerih število je naraslo na 97, so se ga udeležili. To kaže, da vlada za to društvo veliko zanimanje in njega koristen namen. Delovodja Müller je poročal o stanju blagajne, ki izkazuje 200 šilingov dohodkov in le 4 šilinge izdatkov, in razložil precej obširna pravila. Soglasno je bil izvoljen stari odbor pod načelstvom Matevža Krasnika v Št. Janžu.

ČEBELARSKI VESTNIK

Čebelarjevo veselje.

Kako si vendar lepa pomlad. Veselo petje ptičic pevk se razlega po vrtilih, hribih in dolinah. Po vaseh vriska nedolžna mladina. Ustvarjajoča moč pomladi se pojavi v vsakem bitju s čudovito popolnostjo in čarobno lepoto. Kdo bi se pač ne veselil, kdo ne radoval tega prekrasnega letnega časa. Kaj pa čebelar? Vsak pravi čebelar se veseli bližajoče se vgrede, saj komaj pričakuje tistega prijetnega trenutka, ko se prvokrat po dolgem zimskem času zopet snide s svojimi ljubljenkami, ko prvokrat zasliši to krasno šumenje, to, skoraj bi rekel, nebeško čebelno melodijo. Če si, dragi čebelar, v jeseni, ko je bilo treba vsled slabe čebelne paše, preskrbel tvoje čebelice z zadostno zimsko hrano, pa tudi v zimskem času, ko so počivale čebele, ko so se zbirali vsakovrstni sovražniki od vseh strani, hoteč jim uničiti njih dom, ugonobiti njih življenje, ali vsaj motiti njih počitek, storil svojo dolžnost in skrbiš za nje tudi sedaj v zgodnji pomladi, ko narava še ne more dati potrebnega živeža, potem le nekaj tednov, mogoče samo nekaj dni še in čebele ti bodo poplačale tvoj trud ter ti sto-terno povrnile tvojo skrb.

Odloči se naj vsak čebelar na podlagi danih razmer za čebelarjenje na roje ali med. Včasih je tudi oboje potrebno, v kolikor je pač eno od drugega odvisno.

Rojenje.

Zdrava in močna družina z mlado rodovitno matico se tako pomnoži, da postane panj pretesen. Stara matica zapusti z enim delom čebel panj, da si poišče novo bivališče: panj roji. Potom rojenja se razdeli čebelna družina v dve družini. O kakovosti plemenjaka in paše je odvisna kakovost rojev: po plemenjaku pa se ravna tudi število. Najlepši roj je navadni, prvec, a ima staro matico, dočim je drugčeva matica mlada. Radi tega je drugi roj krepkejši in vztrajnejši. Da pa dobi roj obe dobri lastnosti, treba prvcu odvzeti matico in roj vrniti. Čez 9—10 dni dobimo drugca, ki je še lepši od prvega in ima mlado matico.

Več nego dva roja plemenjaku škodujeta, ker tretji je slab in porojenec (starc) ni boljši.

Vrhutega porojenec ne more izrabiti časa paše vsled pomanjkanja čebel delavk. V slabih letih celo drugec ni umestna, in se mora čebelar zadovoljiti z enim rojem. Pogosto je treba združiti drugce, da dobimo vsaj eno pošteno ljudstvo.

Goviti roje ima pomen za one čebelarje, ki roje brez truda lahko prodajo; za druge je obilo rojev navadno — izguba. Ti naj vendar čebelarijo na med!

Roje rabi tudi tisti, ki hoče zamenjati kmečke panje z onimi s premakljivo stavbo. Za take panje je treba posebno močnih rojev. Doseže jih, ako združi po dva, tri roje slabiče.

Roju, ki ga vsadiš v panj s premakljivo stavbo, ne daj več medsten, nego jih lahko zasede. Roj sedi kaj rad še nekaj dni v grozdu; preveč okvirjev kviri. Ne sede vselej na mesto, kamor ostavimo satnike ali medstene, marveč prične delati po svoje. Roja ne smemo prepuščati samemu sebi, marveč ga pitati, da ne zaostane, ako je slabo vreme ali pa paša preneha. Osirotelemu je treba dodati oplojeno matico ali mu pridružiti kakega slabiča. Pri porojenih in rojih z mlado matico opazujemo, če se je matica srečno oprasila. Poznamo to na novi zalegi, ki jo najdemo ob ugodnem vremenu že tekoma osmih dni, pri slabem slej.

Pri panjih s premakljivo stavbo je treba izdelovanje satnikov, oziroma medsten nadzorovati. Poglej začetkoma večkrat v panj!

Delati umetne roje čebelarju-začetniku ni priporočati, ker si lahko pri tem delu več škoduje, nego koristi. (Dalje sledi.)

Šmihel pri Pliberku. V nedeljo dne 19. t. m. ima „Slovenska čebelarska podružnica“ za Šmihel in okolico svoj redni letni občni zbor. Vabljeni vsi društveniki in prijatelji društva. Ker bosta med drugim dva tuja govornika, se prosi, da bi se občnega zbora v obilnim številu udeležili. Vršni se ob 3. uri popoldne pri Šercarju v Šmihelu. Odbor.

GOSPODARSKI VESTNIK

Kupčija na obroke (Ratengeschäft). V zadnjem času se je pojavilo med nami mnogo agentov, zlasti za Alfa-Separatorje za posnemanje mleka, kateri sklepajo kupčijo največkrat na obroke, ker kmetu manjka potrebnega denarja za takošnjo plačanje. Ta kupčija obstoji postavno z zakonom 27. aprila 1896. ter obsega prodajo, s katero se predmet odda takoj kupcu, a denar se naknadno v enakih obrokih plačuje. Prodajati se smejo samo premakljive stvari s strani trgovcev na netrgovce. Prodajalec lahko ostane po pogodbi lastnik predmeta, dokler se zadnji obrok ne plača; ako kupec 2 zaporedoma zapadla obroka ne plača, gre predmet lahko v last prodajalca nazaj, vendar mora kupcu vrniti že plačane obroke z obrestmi vred, prodajalec pa sme tirjati odškodnino za uporabo, katero ugotovi sodnija, a ne pogodba. Pomanjkljivost predmeta se pravočasno naznani, dokler ni plačana cela kupna cena. Sodnijski sedež je sedež kupca, pri drugih trg. kupčijah je pogodbeno ugotovljen. Ako cena presega polovico vrednosti predmeta (Verletzung über die Hälfte), se kupčija lahko razveljavi, kar pri drugih trg. kupčijah po zakonu 286 trg. zakon ni dovoljeno. Kupčija na obroke omogočuje nabavo potrebnih predmetov tudi revnejšim slojem, vendar so cene v obrokih veliko večje, n. pr. cena separatorja, plačljiva takoj, 140 Š, plačljiva v 3 obrokih po vsakih 3 mesecev po 60 Š, 180 Š. Obrestna mera v korist prodajalca bi znašala v tem slučaju 38% letno, a naše posojilnice dajejo posojila še vedno po 20%. Če je le mogoče, se raditega varujte plačila v obrokih.

Borza. Dunaj, 4. aprila. Dinar 11,43; marka 168,76; lira 29,06; dolar 709,35; češka krona 21,025.

Curih. Šiling 72,95, dinar 8,35, marka 1,234, lira 21,27, dolar 518,50, češka krona 15,35.

K Čitajte in razširjajte
Koroškega Slovenca!

RAZNE VESTI

Drobne vesti. V neki rudnik v Newcastleu je nenadoma vdrla voda v rove in zasula 200 rudarjev. 35 jih je izgubilo življenje, ostale pa se je posrečilo rešiti. — Na progi Paris—Bordo je skočil s tira osebni vlak. Poročila javljajo, da je bilo več človeških žrtev in ogromna materialna škoda. — V Indiji je poginilo lansko leto 18.980 oseb, ker so jih pičile ali pretisnile kače in raztrgali tigri ali druge zveri. — Obtok novčanic je narastel za 2,19 milijona na 711,96 milijona šilingov. — Portorike stanejo zanaprej 12 grošev. — Italija posodi Gornji Avstriji 60 milijonov lir. — Pri Mündenu v Nemčiji se je pri vojaški vaji pri prehodu čez pontonski most preko Wesere pogreznil most. 79 vojakov s polno opremo je utonilo v valovih. — V Moravski Ostravi je izbruhnil splošen štrajk. — Podpiranih brezposelnih je bilo na Koroškem 28. marca 5110. — Žitne cene v Ameriki stalno padajo, cene kruhu v Avstriji pa rastejo. — Francoski finančni minister je odstopil. — Francoski visokošolci so 3 dni štrajkali.

NAŠE KNJIGE

Novi farni zemljevid škofije krške (Pfarrkarte) je ravnokar izšel. Vse župnije so ga dobile. Škofijstvo ga je zamislilo že pred vojno, iziti je pa mogel še le sedaj. Je brezdvomno kartografsko delo, ki je bilo že davno potrebno. Izdelala sta ga na podlagi šematizma profesor dr. Martin Wutte in župnik Karol Streit. Vsi župniki so morali v ta namen l. 1912 na specialnih kartah začrtavati meje svojih župnij. Tiskala ga je kartografska tvrdka Freytag & Berndt, Dunaj. Mežiška in Kanalska dolina ter Jezersko so na zemljevidu že izven škofije. Meje dekanij so podane v širših, meje župnij v ožjih barvnih pasovih. Meje škofije se skladajo z mejami dežele koroške. Dekanij šteje škofija 23, župnij pa 324 (prej 348). Najbolj razsežna dekanija je Obervellach (Zg. Bela), najmanjša pa zdaj Pliberk. Najbolj razprostrana župnija je Ober-Malta, najmanj obsežne izven celovških in beljaških vsaj na slovenskih tleh pa Kamen, Mohliče, Breza, Otok, Vrata, Št. Pavel ob Zili ter severozahodne fare dekanije Rožek. Zemljevid vsebuje vse najvažnejše gore, vode in krajopisne podatke ter ima označene vse farne, podružnične in druge večje kraje vsake župnije. Zanima nas pa zemljevid najbolj v jezikovnem oziru. Farni kraji zgolj nemških župnij so dvakrat rudeče podčrtani, oni slovenskih župnij dvakrat črno, oni mešanih župnij pa po enkrat rudeče in črno. Sedeži dekanij imajo še eno rudečo črto zgoraj. Slovenskih oziroma mešanih dekanij je 9: Šmohor, Beljak, Rožek, Borovlje, Celovec, Tinje, Dobrla vas, Velikovec, Pliberk. Kot zgolj slovenske so označene te le župnije: Brdo, Melviče, Borlje, Blače, Sv. Štefan, Sv. Pavel, Bistrica, Gorje, Vrata (ni jasno) — Brnca, Sv. Lenart, D. Marija na Zili, Sv. Štefan, Loče — Drava, Domačale, Strmec, Lipa, Pečnica, Rožek, Sv. Jakob, Podgorje, Loga vas, Sv. Ilj — Škofiče, Otok, Hodiše — Bilčovs, Kotmara vas, Golšovo, Sveče, Zavrh, Sv. Janž, Kapla, Slov. Plajberk, Sv. Lenart, Podjubelj, Sele, Bajdiše, Glinje, Šmarjeta — Timenica, Št. Tomaž, Slov. Šmihel, Pokrče, Št. Lipš, Št. Peter, Tinje, Podkrnos, Radiše, Medorje, Podgrad — (Krčanje), Kneža, Djekše, Št. Jurij, Šmarjeta, Št. Štefan, Vovbre, Klošter, Št. Peter, Ruda, Gorenče — Dobrla vas, Škocijan, Kamen, Mohliče, Št. Vid, Galicija, Apače, Št. Štefan, Št. Lipš, Globasnica, Žitara vas, Reberca, Obirsko, Šmihel, Kazaze, Vogrče, Žvabek in Suha, skupaj torej 81 župnij. Kot slovensko-nemške so označene: Št. Jurij ob Zili, Čače, Podklošter, Skočidol, Gozdanje, Dvor, Dholica, Poreče, Čajnce, Vetrinj, Žihpolje, Borovlje, Št. Jakob ob cesti, Zrelec, Grabštanj, Št. Rupert pri Velikovcu, Pliberk in Žel. Kapla, sku-

paj torej 18 župnij, kot nemško-slovenske pa so zaznamovane: Gospa sveta, Št. Jurij ob peščah, Otmanje, Mostič, Velikovec, Grebinj, Labud, Št. Lorenc, torej skupno 8 župnij, kot zgolj nemške pa Perava, Blatograd, Breza in vse 4 celovške župnije kakor tudi vse druge župnije ležeče na izključno danes nemškem ozemlju. Neumljivo je le to po plebiscitu nastopivše dejstvo, da pastirujejo na mnogih kot slovenske oziroma mešane označenih postajah slovensčine ne- ali le siabo zmožni duhovniki. Dekanija Tinje nima dekanijske označbe. Imena krajev so vsa samo nemška. Objektivno bi bilo, da bi bila pri slovenskih in mešanih farah dodana krajevna imena tudi v slovenskem jeziku. Tako pa nosijo svoje prastaro slovensko ime na prvem mestu edino le Kazaze (Kazazah). Ker je sila poučljiv, bi bil opisani zemljevid rabljiv tudi za naša društva, čitalnice in dvorane. Stane nalepljen na prt, z dvema palčicama, v velikosti 145x72 cm 150.000 K.

Za tiskovni sklad so darovali:

Dr. Franc Petek, deželni poslanec, 500.000, Weizer Katarina, Rikarja vas, 5000; Artač Matevž, Pudab, 10.000; Šolnar Anton, Gorje, 10.000; vsled napada v „Bauernzeitung“ in „Freie Stimmen“, deželni poslanec Vinko Poljanec, 100.000; Pintar Anton, Kotmara vas, 3000; Šmarjeta v Rožu: Lučovnik Jožef 20.000, Mihor Joško 10.000, Križnik Joško 10.000, Lekse Albin 10.000, Varh Mirko 10.000, Božič Ivan 10.000, Dovjak Luka 10.000, Pogorevčnik Miha 10.000, Pogorevčnik Andrej 10.000, Poganič Ernest 10.000, Poganič Janez 10.000, Lučovnik Jaka 10.000, Varh Janez 10.000, Križnik France 10.000, Smeričnik Jožef star. 5000, Smeričnik Jožef ml. 5000 K. Darovalcem najlepša hvala.

Neimenovan, Celovec, za velikonočne pirhe 30.000; Št. Lipš: Tomaž Kristina 5000, Tomiž Ana 5000, Božič Marija 10.000; Picej Franc, čevljarški pomočnik, Celovec, 2000; Picej Leopold, krojaški pomočnik, Celovec, 2000; vesca družba Slovencev ob priliki praznovanja Franca v Celovcu 38.000; neimenovan 10.000; zaupnik v Podjuni nabral pri pobiranju članarine 400.000; več zaupnikov istotako v Rožu 800.000; več neimenovanih Slovencev v Celovcu 300.000; slovenska kolonija na Dunaju 500.000; hranilnica in posojilnica v Borovljah 50.000 K. Darovalcem najsrčnejša hvala.

Moderna obleka za gospe po najnovšem kroju; talarji

za častito duhovščino po najnižji ceni. Vsakovrstno sukno na izbiro

FRANC ZIDEJ

Theaterplatz 1, v Celovcu

50

Tovarniška zaloga usnja Julijus Blass Celovec, Novi trg šte. 4

ima v zalogi vse kožne izdelke ter kupuje in prevzema v delo sirove kože.

Zahvala.

Vsem sorodnikom in znancem, ki so spremili k večnemu počitku našega preljubega očeta

Mihaela Grafenauerja

pd. Janaha v Turdaničah

se najsrčnejše zahvaljujemo. Lepa hvala č. gospodom Andreju Sadjaku, Ivanu Ožganu in domačemu župniku za tolažilne besede na grobu, cerkvenim pevcem iz Štebna za lepo ubrano petje. Srčna hvala tudi vsem, ki so našega rajnega obiskali v njegovi bolezni.

Marija na Zili, 27. marca 1925.

Terezija Grafenauer, žena France, Janez, Jože, sinovi

Jožefa in Ela, hčerke.

54

IGRO TESTAMENT

uprizori na velikonočni pondeljek ob 3. uri popoldne „Slov. kat. izobraževalno društvo za Šmihel in okolico“ v Šercarjevi dvorani v Šmihelu. K obilni udeležbi vabi odbor

51

Proda se

zaradi preselitve lastnika v inozemstvo že mnogo let obstoječa

velika

trgovska hiša

V tej hiši se nahaja že nad 50 let dobro vpeljana, zelo renomirana, dobro idoča trgovina, v zadnjem času posebno z manufakturnim in tudi s špecerijskim blagom.

Hiša stoji v sredi mesta na zelo ugodnem prometnem prostoru. Ima v pritličju zelo prostoren trgovski lokal in tik tega lokala dva velika prostora za skladišča in pri vходу desno manjši lokal, ki se more porabiti tudi za trgovski lokal ali pisarno.

V prvem nadstropju je veliko stanovanje s 5 prostornimi sobami, kuhinjo, shrambo in predsobo in v podstrešju veliki prostor in dve sobi za uslužbenca in posle.

Natančnejša pojasnila in pogoje daje

Vinko Hudovernik v Radovljici, S.H.S.

52

Marija Kotnik

odpre v

Slaničevi hiši

v Libučah trgovino z mešanim blagom.

Prej je bila pri Železniku. Priporoča se za obilen obisk. Cene bodo zmerne in solidna postrežba!

53

Inserirajte v Koroškem Slovencu!